

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ
Сектор за макроекономска политика

КРАТКОРОЧНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА

декември 2014 година

Скопје, февруари 2015

РЕЗИМЕ

НА НАЈВАЖНИТЕ КРАТКОРОЧНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА

декември 2014 година

- Индустриското производство во декември 2014 година во споредба со декември 2013 година забележа раст од 0,7%;
- Инфлацијата на годишна основа изнесува -0,5%, додека на месечна основа е 0%, со што просечната стапка на инфлација за 2014 година изнесува -0,3%;
- Извозот во 2014 година забележа раст од 15,9%, додека увозот забележа раст од 10,4%, што резултираше со проширување на трговскиот дефицит за 0,3% во однос на 2013 година;
- Во 2014 година вкупните приходи во Буџетот забележаа зголемување од 4,1%, а вкупните расходи раст од 5,4%; Дефицитот на Буџетот на РМ во овој период изнесува 22.134 милиони денари, а дефицитот на Централниот буџет 19.669 милиони денари;
- Раст од 10% на годишна основа на вкупните кредити кон приватниот сектор и раст од 10,4% на вкупниот депозитен потенцијал на банките.

1. Реален сектор

Индустриско производство

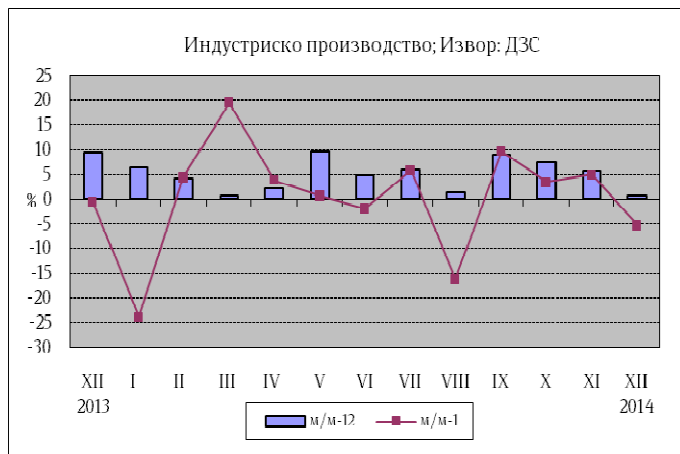
Во декември 2014 година индустриското производство забележа раст од 0,7% во споредба со декември 2013 година. Анализирани по сектори, раст е забележан само во секторот Преработувачка индустрија од 2,7%, додека во секторите Рударство и вадење на камен и Снабдување со електрична енергија гас, пареа и климатизација е забележан пад од 6,6% односно 5%.

	м/м-12	м/м-1	I-XII 2014 I-XII 2013
Вкупно	0.7	-5.3	4.8
Рударство и вадење камен	-6.6	-10.2	-1.9
Преработувачка индустрија	2.7	-4.0	9.0
Снабдување со ел. енергија, гас пареа и климатизација	-5.0	-9.4	-14.2

Извор: ДЗС

Во рамки на Преработувачката индустрија позитивен годишен раст е регистриран кај 14 од вкупно 23 гранки, кои сочинуваат 33,9% од индустриското производство. Кај гранките со двоцифрено учество во структурата на индустриското производство, во гранката Производство на прехранбени производи е забележан пад од 6,2%, додека кај гранката Производството на облека забележан е раст од 2,6%.

Висок раст е остварен и кај следните гранки: Останата производствена индустрија од 51,7%, Производство на кокс и рафинирани нафтени производи од 38,9%, Преработка на дрво и производи од дрво и плута од 33,9%, Производство на електрична опрема од 33,8%, Производство на други неметални минерални производи од 29,5%, Производство на мебел од 27%, Печатење и продукција на снимени медиуми (записи) од 23,6%, Поправка и инсталирање на машини и опрема од 21,2%, Производство на тутунски производи од 21% и Производство на останата опрема за транспорт од 17,4%.

Висок пад во производството на годишно ниво е регистриран кај следниве гранки: Производство на пијалаци од 38,5%, Производство на кожа и слични производи од кожа од 32,4%, Производство на фабрикувани метални производи од 21% и Производство на хемикалии и хемиски производи од 13,5%. Најголем позитивен придонес во годишната промена на индустриското производство во декември 2014 година има Производството на мебел (1,5 п.п.), а најголем негативен придонес има Производството на пијалаци (2,2 п.п.).

Индустриското производство во декември 2014 година во однос на ноември 2014 година забележа пад од 5,3%. Секторската анализа укажува дека пад е забележан во сите сектори, и тоа: Рударство и вадење на камен од 10,2%,

Снабдување со електрична енергија, гас параа и климатизација од 9,4 и Преработувачка индустрија од 4%.

На кумулативна основа индустриското производство во 2014 година во однос на 2013 година забележа раст од 4,8%. Раст е забележан единствено во секторот Преработувачка индустрија од 9%, додека пад е забележан во секторот Снабдување со електрична енергија, гас, параа и климатизација од 14,2% и во секторот Рударство и вадење на камен од 1,9%.

Податоците за индустриското производство по наменски групи во декември 2014 во однос на декември 2013 година покажуваат зголемување на производството кај: Капитални производи од 47,1%, Трајни производи за широка потрошувачка од 16,9% и Интермедијарни производи, освен енергија од 8%. Пад е забележан во групите: Енергија од 12,2% и Нетрајни производи за широка потрошувачка од 10,2%.

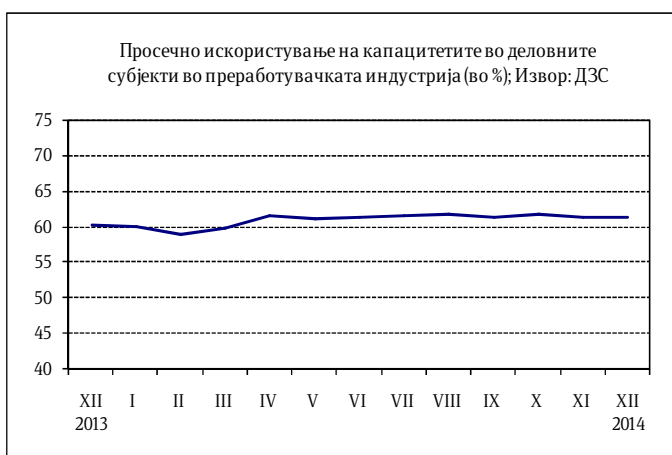
На месечно ниво податоците за индустриското производство по наменски групи во декември 2014 година покажуваат зголемување единствено во групата Капитални производи од 13,7%, додека намалување е забележано во сите останати групи: Енергија од 13,6%, Интермедијарни производи, освен енергија од 10,2%, Нетрајни производи за широка потрошувачка од 4,2% и Трајни производи за широка потрошувачка од 1,2%.

На кумулативна основа, во 2014 година во однос на 2013 година раст е забележан кај групите: Капитални производи од 48,5%, Интермедијарни производи, освен енергија од 7,1% и Нетрајни производи за широка потрошувачка од 1,7%, додека пад е забележан кај групите: Енергија од 12,2% и Трајни производи за широка потрошувачка од 1,6%.

Деловни тенденции во преработувачката индустрија

Според оценката, тековната економска состојба на деловните субјекти во декември 2014 година е поповолна во однос на претходниот месец, а понеповолна во однос на декември 2013 година.

Оценката за обезбеденоста на производството со порачки е поповолна во однос на претходниот месец и во однос на декември 2013 година. Во декември 2014 година оценката за обемот на производство во изминатите три месеци е понеповолна во однос на ноември 2014 година и во однос на декември 2013

година. Во декември 2014 година, очекувањата за обемот на производството во наредните три месеци се понеповолни во однос на претходниот месец и во однос на декември 2013 година.

Во однос на бројот на вработените, очекувањата во декември 2014 година за наредните три месеци се поповолни во однос на минатиот месец, а понеповолни во однос на ноември 2013 година.

Просечното искористување на капацитетите во декември 2014 година изнесува 61,3%, што претставува зголемување во однос на претходниот месец кога изнесуваше 61,2%. Споредено со декември 2013 година, искористеноста на капацитетите е повисока за 1,2 п.п..

Во декември 2014 година залихите на сировини и репроматеријали, како и тековните набавки на сировини и репроматеријали, се под и околу нормалата. Оценката за сегашната состојба со залихите на готови производи е понеповолна во споредба со претходниот месец и во однос на декември 2013 година. Во наредниот тримесечен период, според оценката на раководителите, се очекува намалување на просечните набавни цени на инпутите и продажните цени на готовите производи.

Според оценките, најголемо влијание на ограничувањето на обемот на производството во декември 2014 година имаат следните фактори: недоволната странска побарувачка со 22,9%, недоволната домашна побарувачка со 18,5%, недостигот на квалификувана работна сила со 15,2%, финансиските проблеми со 9,5% и неизвесното економско опкружување со 7,6%.

Како ограничувачки фактор во декември 2014 година во однос на ноември 2014 година, помал број од деловните субјекти ги посочиле: неизвесното економско опкружување, финансиските проблеми, недоволната странска побарувачка, недостигот на квалификувана работна сила и недостигот на опрема, додека поголем број од деловните субјекти ги посочиле: недоволната домашна побарувачка, нејасните економски закони и недостигот на енергија. Кај останатите фактори нема позначајни промени.

Број на работници во индустријата

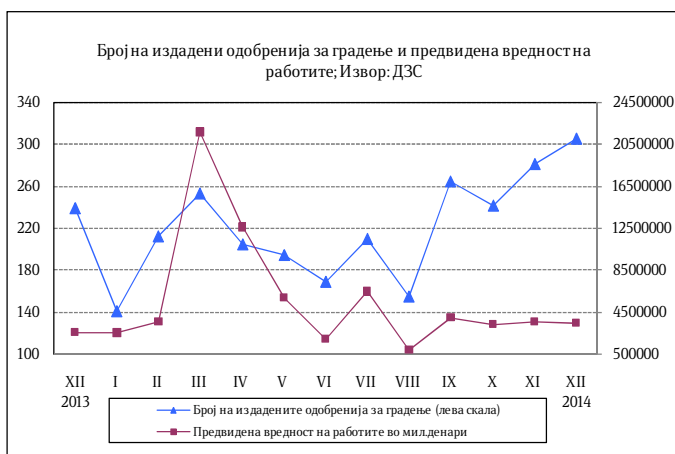
Бројот на работници во индустријата во декември 2014 година во однос на декември 2013 година забележа раст од 7,9%. Секторската анализа укажува на зголемување на бројот на работници во секторот Преработувачка индустрија за 9,6%, додека намалување на бројот на работници има во секторите Рударство и вадење камен за 3,5% и Снабдување со електрична енергија, гас, пара и климатизација за 1%.

Податоците за бројот на работници во индустријата по наменски групи во декември 2014 година во однос на декември 2013 година покажуваат дека зголемување на бројот на работници има кај групите: Капитални производи за 113,6%, Трајни производи за широка потрошувачка за 4,9%, Интермедијарни производи, освен енергија за 4,7%, и Нетрајни производи за широка потрошувачка за 1%, додека кај групата Енергија има пад од 4,5%.

Индексот на бројот на работниците во индустријата во 2014 година во однос на 2013 година изнесува 7,9%.

Број на издадени одобренија за градење и предвидена вредност на објектите

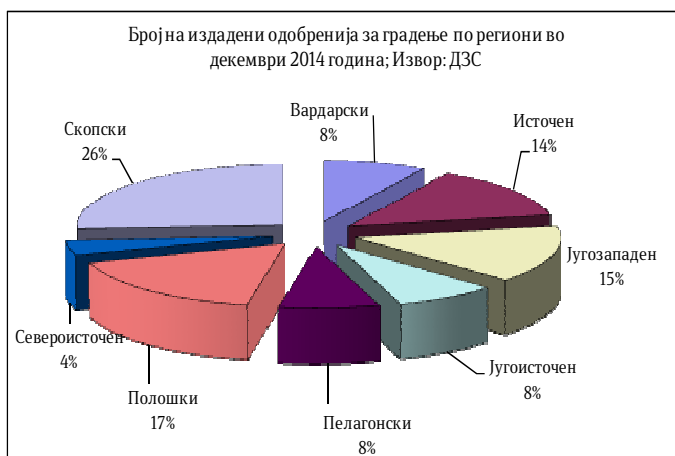
Во декември 2014 година издадени се 305 одобренија за градба, што претставува зголемување од 27,6% во однос на истиот месец од претходната година. Вкупниот број издадени одобренија за градење е зголемен за 8,5% во однос на ноември 2014 година, кога беа издадени 281 одобрение.

Предвидената вредност на објектите според издадените одобренија за градење во декември изнесува 3.473 милиони денари што е повеќе за 36,3% во однос на декември 2013 година. Во однос на претходниот месец, вредноста на објектите бележи намалување за 3,6%.

Анализирано по видови објекти, од вкупниот број издадени одобренија за градење, 207 (или 67,9%) се наменети за објекти од високоградба, 30 (или 9,8%) за објекти од нискоградба и 68 (или 22,3%) за објекти за реконструкција.

Анализирано по типови инвеститори, од вкупно 305 издадени одобренија за градба, за 213 (или 69,8%) објект како инвеститори се јавуваат физички лица, а на 92 објекти (или 30,2%) инвеститори се деловни субјекти.

Во декември 2014 година предвидена е изградба на 795 станови, со вкупна корисна површина од 64.441 м². Бројот на предвидени станови за изградба е зголемен за 136,6% во однос на истиот месец од 2013 година и за 120,2% во однос на ноември 2014 година.

Анализирано по региони, во декември 2014 година најмногу одобренија за градба се издадени во Скопскиот регион, вкупно 80, од кои 46 одобренија се издадени за инвеститори – физички лица и 34 за инвеститори – деловни субјекти. Најмалку издадени одобренија има во Североисточниот регион, вкупно 12, од кои 8 одобренија се издадени за инвеститори - физички лица и 4 за инвеститори - деловни субјекти.

Анализирано на кумулативна основа, во 2014 година најмногу одобренија за градба се издадени во Скопскиот регион, вкупно 866, од кои 499 одобренија се за инвеститори - физички лица, а 367 за инвеститори - деловни субјекти.

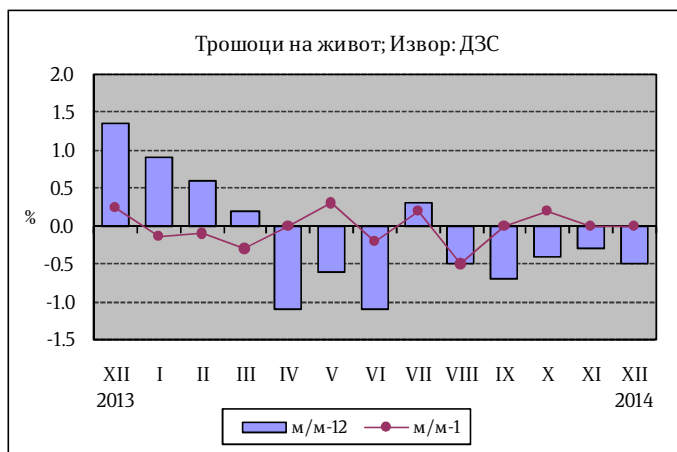
Најмалку издадени одобрија има во Североисточниот регион, односно 140 одобрија, од кои 94 се за инвеститори - физички лица, а 46 за инвеститори - деловни субјекти.

Инфлација

Годишната стапка на инфлација во декември 2014 година, измерена според Индексот на трошоците на животот, изнесува -0,5%. Просечната стапка на инфлација за 2014 година изнесува -0,3%, наспроти стапката од 2,8% забележана во 2013 година.

На годишна основа, категоријата Храна и безалкохолни пијалаци, која има најголемо учество при пресметката на Индексот на трошоците на животот, забележа пад од 0,1%, при што падот на цените е највисок во поткатегијата Масло и маснотии од 7%. Намалување на цените е забележано и во категориите: Транспорт од 7,2%, Рекреација и култура од 5,5%, Комуникации од 2,5%, Мебел, покуќнина и одржување на покуќнина од 2,3% и Ресторани и хотели од 0,2%. Највисок годишен раст на цените во декември е регистриран во категоријата Алкохолни пијалаци и тутун од 4,1%. Раст на цените е забележан и во категориите: Здравје од 2,1%, Домување, вода, електрика, гас и други горива од 1,5%, Останати стоки и услуги од 0,8% и Облека и обувки од 0,2%. Цените останаа непроменети во категоријата Образование.

На месечна основа, инфлацијата во декември 2014 година изнесува 0%. Цените во категоријата Храна и безалкохолни пијалаци забележаа раст од

0,6%, што се должи на зголемувањето на цените на зеленчукот од 8,7%. Раст на цените на месечно ниво е регистриран и во категориите: Рекреација и култура од 1% и Облека и обувки од 0,1%. Намалување на цените е забележано во категориите: Транспорт од 3% и Домување, вода, електрика, гас и други горива од 0,1%. Цените останаа непроменети во категориите: Алкохолни пијалаци и тутун, Мебел, покуќнина и одржување на покуќнина, Здравје, Комуникации, Образование, Ресторани и хотели и Останати стоки и услуги.

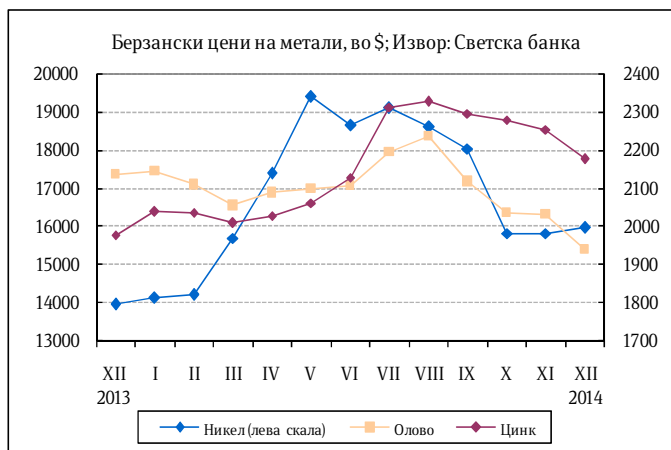
Цените на мало во декември 2014 година во однос на декември 2013 година се намалени за 2,3%. Споредено со претходниот месец, цените на мало се пониски за 0,3%. Цените на мало во 2014 година во однос на 2013 година просечно се намалени за 0,9%.

Берзански цени

Во декември 2014 година цената на суровата нафта (Brent) на светските берзи забележа пад од 20,5% во однос на претходниот месец и изнесуваше 62,3

долари за барел. Споредено со декември 2013 година, цената на нафтата е пониска за 43,7%. Цената на природниот гас во декември се намали за 4,0% во однос на претходниот месец.

Што се однесува до металните производи, никелот како производ со високо учество во македонскиот извоз, во декември 2014 година се тргуваше со просечна цена од 15.962 долари за еден метрички тон (\$/мт), што претставува месечен раст на цената од 1,0%. Споредено со декември 2013 година цената на никелот е повисока за 14,6%. Во декември, кај останатите основни метали се забележува месечно намалување на цената. Така, цената на алуминиумот се намали за 7,1%, на оловото за 4,5%, на бакарот за 4,0%, на цинкот за 3,4% и на калајот за 1,0%. Цената на железната руда во декември забележа месечен пад од 8,1%. Благородните метали во декември забележаа месечно зголемување на цената. Така, цената на златото забележа раст од 2,3%, на среброт од 2,1% и на платината од 0,6%.

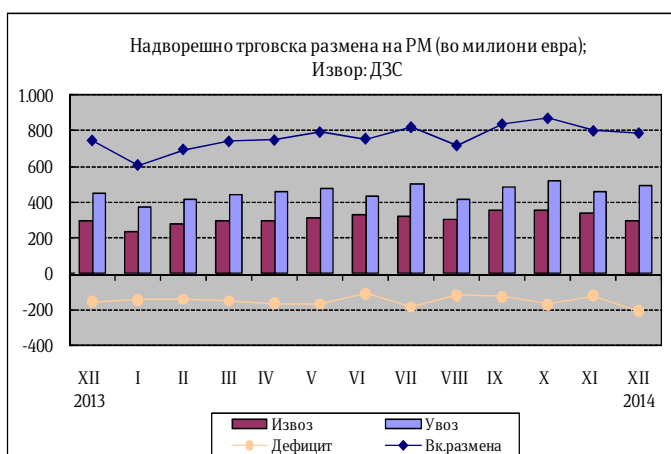
Во декември 2014 година цената на пченицата на светските берзи се зголеми за 4,2%, додека цената на пченката е незначително намалена во однос на ноември. Цената на јагнешкото месо во декември забележа месечен пад од 3,0%.

2. Надворешно трговска размена

Вкупната надворешно-трговска размена во 2014 година изнесува 9.207,9 милиони евра, што претставува раст од 12,6% во однос на минатата година.

Извоз

Во 2014 година физичкиот обем на извозот се зголемил за 1,0% во однос на 2013 година, а вредноста на извезените стоки изнесува 3.723,0 милиони евра и бележи раст од 15,9% (511,2 милиони евра) во однос на претходната година.

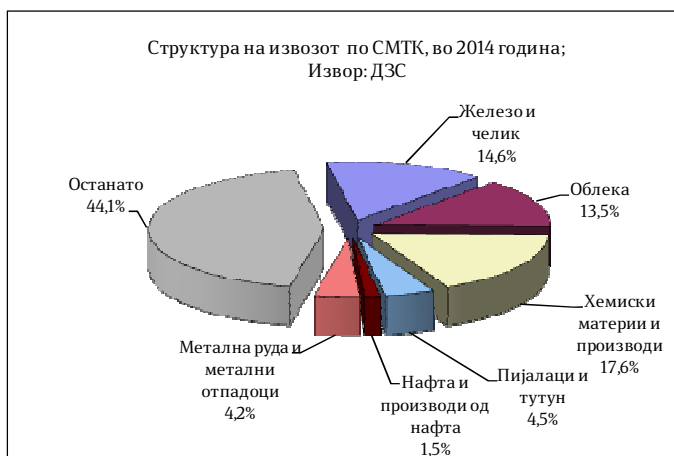
Во декември 2014 година вредноста на извезените стоки изнесува 292,6 милиони евра и бележи пад од 2,0% (6,0 милиони евра) во однос на декември

минатата година. Анализирано на месечно ниво, во декември 2014 година извозот бележи пад од 14,5% (49,5 милиони евра) во однос на претходниот месец.

Сезонско прилагоденото движење на извозот во декември 2014 година бележи месечен пад од 15,5%, што укажува на позитивното влијание на сезонскиот фактор (1,0 п.п.) врз извозот во овој месец.

Главни групи производи (според СМТК) со најголемо учество во извозот во 2014 година се: хемиски материи и производи 17,6%, железо и челик со 14,6%, облека 13,5%, пијалаци и тутун 4,5%, метална руда и отпадоци од метал 4,2% и нафта и производи од нафта 1,5%. Овие шест групи производи сочинуваат 55,9% од вкупниот извоз на државата.

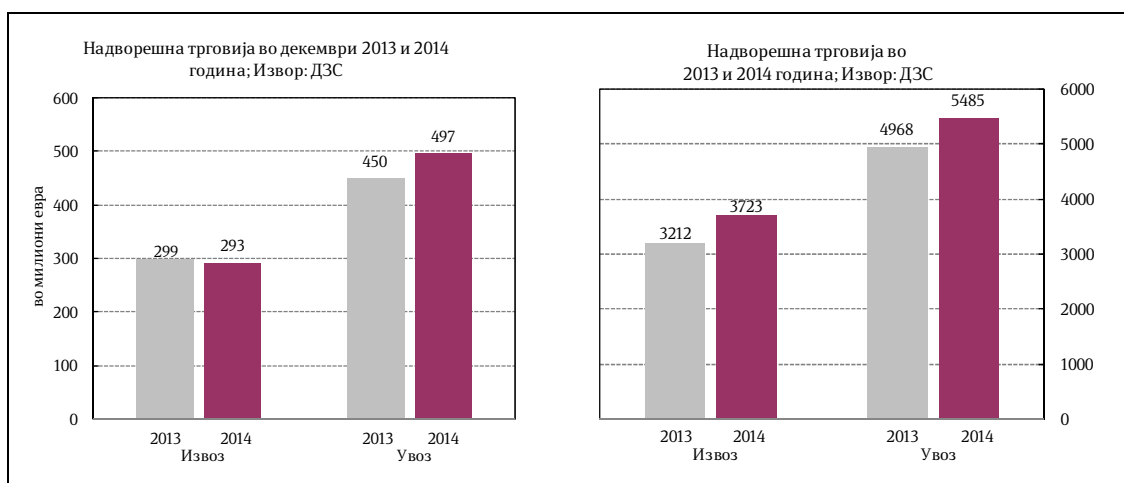

Во 2014 година, гледано по економска намена најголемо учество во извозот имаат: стоки за индустриски набавки (48,4%), потоа следуваат стоки за широка потрошувачка (20,0%), производи за инвестиции без транспортна опрема (12,6%), храна и пијалаци (9,7%), транспортна опрема (7,7%) и горива и мазива (1,5%).

Извоз на железо и челик *)				
	I - XII - 2013	I - XII - 2014	Салдо	Стапки во%
.000 Т	594,1	595,6	1,5	0,3
Мил. ЕУР	593,2	544,8	-48,4	-8,2
Мил. \$	787,7	723,2	-64,4	-8,2

Увоз на железо и челик*)				
	I - XII - 2013	I - XII - 2014	Салдо	Стапки во%
.000 Т	557,0	556,0	-0,9	-0,2
Мил. ЕУР	274,6	273,5	-1,1	-0,4
Мил. \$	364,6	361,8	-2,9	-0,8

*)Претходни податоци

Анализирано по тарифи, најзастапени производи во извозот се: катализатори на подлога со благороден метал или со соединенија на благородни метали како активна материја; машини и апарати за филтрирање или пречистување на други гасови со каталитичка постапка; фероникел; сетови на спроводници

за палење и други сетови на спроводници за возила, воздухоплови или бродови; иницијатори на реакција, забрзувачи на реакција и каталитички препарати; тутун; моторни возила за превоз на десет или повеќе лица, вклучувајќи го и возачот; феросилициум; табли, плочи, пултови, маси, ормани и друго; машки кошули од памук; руди на олово и концентрати; и друго.

Увоз

Увезените количини на стоки во 2014 година се зголемени за 6,1% во однос на претходната година, а нивната вредност изнесува 5.485,0 милиони евра, што претставува зголемување за 10,4% (516,5 милиони евра) во однос на 2013 година.

Во декември 2014 година вредноста на увезените стоки изнесува 497,0 милиони евра, што претставува зголемување од 10,4% (46,8 милиони евра) во однос на декември минатата година. Анализирани на месечно ниво, во декември 2014 година увозот бележи раст од 8,0% (37,0 милиони евра) во однос на претходниот месец.

Сезонско прилагоденото движење на увозот во декември 2014 година бележи месечен раст од 5,1%, што укажува на позитивното влијание на сезонскиот фактор (2,9 п.п.) врз увозот во овој месец.

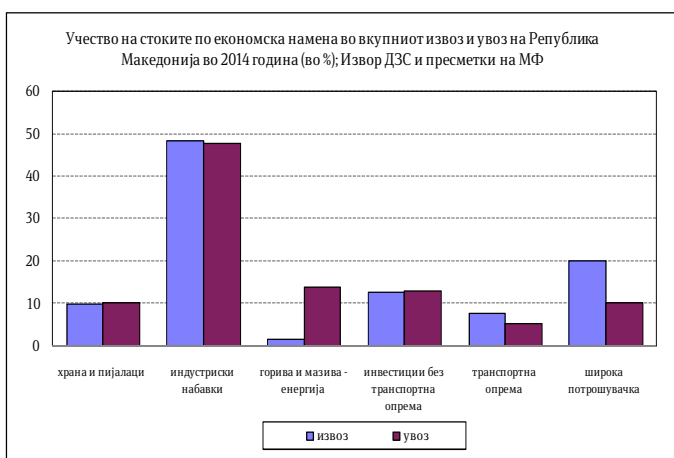
Извоз на нафта и производи од нафта*)					Увоз на нафта и производи од нафта*)				
	I - XII - 2013	I - XII - 2014	Салдо	Стапки во%		I - XII - 2013	I - XII - 2014	Салдо	Стапки во%
.000 Т	142,6	130,0	-12,6	-8,8	.000 Т	913,4	939,2	25,9	2,8
Мил. ЕУР	71,5	55,2	-16,3	-22,8	Мил. ЕУР	561,2	531,0	-30,2	-5,4
Мил. \$	94,7	73,2	-21,5	-22,7	Мил. \$	745,0	707,0	-38,0	-5,1

*)Претходни податоци

Најголем дел од увозот на стоки (според групи на СМТК) во 2014 година, покрај обоените метали отпаѓа на: нафта; предиво, ткаенини и текстилни производи; електрични машини, апарати и делови; железо и челик; друмски возила; и друго.

Гледано по економска намена во 2014 година најголемо учество во увозот имаат: стоки за индустриски набавки (47,6%), потоа следуваат горива и мазива (13,9%), производи за инвестиции без транспортна опрема (12,8%), храна и пијалаци (10,2%), стоки за широка потрошувачка (10,1%) и транспортна опрема (5,3%).

Најзастапени производи во структурата на увозот по тарифи се: платина, необработена или во прав; гасни масла за други намени со содржина на сулфур што не надминува 0,001% по маса; електрична енергија; паладиум: необработен или во прав; керамички производи за лабораториска, хемиска или друга техничка употреба; руди на никел и

концентрати; моторен бензин со октански број (РОН) од 95 или поголем, но помал од 98; лекови приготвени во одмерени дози; топло валани со дебелина помала од 3 мм; масла за ложење со содржина на сулфур по маса што надминува 0,1%, но не надминува 1% по маса; и друго.

Извоз на хемиски производи*)					Увоз на хемиски производи*)				
	I - XII - 2013	I - XII - 2014	Салдо	Стапки во%		I - XII - 2013	I - XII - 2014	Салдо	Стапки во%
.000 Т	7,6	14,6	7,0	91,5	.000 Т	31,6	31,6	0,0	0,1
Мил. ЕУР	484,0	655,4	171,4	35,4	Мил. ЕУР	71,6	89,8	18,2	25,4
Мил. \$	643,5	867,4	223,8	34,8	Мил. \$	94,8	119,1	24,4	25,7

*)Претходни податоци

Салдо на трговска размена

Во 2014 година трговскиот дефицит се прошири за 0,3% односно 5,4 милиони евра споредено со минатата година.

Доколку салдото на извозот и увозот на стоки го анализираме по економска намена, проширувањето на дефицитот е резултат на комбиниран ефект од: проширеното негативно салдо во размената со стоки за индустриски набавки и стоки за широка потрошувачка, додека во спротивна насока дејствуваше стеснувањето на негативното салдо во размената со транспортна опрема, стоки за инвестиции без транспортна опрема, храна и пијалаци и горива и мазива.

Анализирано според економските групации на земјите, во 2014 година споредено со 2013 година, извозот бележи раст кај групациите: ЕУ 28, ЕФТА, Организација на земјите - извознички на нафта и нафтени деривати и Северноамериканска зона на слободна трговија, додека пад има кај групациите: Западен Балкан, Организација за економска соработка на земји од Азиско - пацифичкиот регион и Заедница на независни држави. Извозот во ЕУ бележи раст од 22,0% на годишно ниво, додека кај земјите од Западен Балкан истиот бележи пад од 8,4%.

Во 2014 година, надворешно-трговската размена на Република Македонија со Европската унија (ЕУ 28) во однос на претходната година се зголемила за 16,2%, при што учеството на размената со оваа интеграција во вкупната надворешно-трговска размена бележи позитивно поместување од 2,3 п.п. и изнесува 68,8%. Извозот на стоки со Европската унија (ЕУ 28) во вкупниот извоз на Република Македонија учествува со 76,6%, а увозот на стоки со 63,5%.

Во 2014 година 83,0% од трговскиот дефицит на земјата е остварен во размената со Велика Британија, Грција, Србија и Кина, а потоа следуваат: Турција, Италија, Романија, Словенија, Русија, Австрија, САД и други. Суфицит е остварен во размената со Германија, Косово, Белгија и Босна и Херцеговина.

Валутна структура

Гледано по валутна структура 80,0% од трговската размена во 2014 година е реализирана во евра, што во однос на 2013 година претставува зголемување од 5,9 п.п.. На страната на извозот и увозот, еврото е застапено со 87,6% и 74,9%, соодветно, при што застапеноста на еврото во извозот е зголемена за 3,6 п.п.,

додека застапеноста на еврото кај увозот е зголемена за 7,2 п.п во однос на 2013 година.

Надворешно трговска размена на Република Македонија (по валути); пресметки на МФ												
валута	I - XII - 2013					I - XII - 2014					апсолутна промена во валутна вредност	релативна промена во валутна вредност (во%)
	колич. 000 т	увоз во валута	просечен курс на денарот во однос на валутите	увоз во денари	структ. во%	колич. 000 т	увоз во валута	просечен курс на денарот во однос на валутите	увоз во денари	структ. во%		
ЕУР	3.024,6	3.361.194.539	61,6131	207.093.777.879	67,7	3.197,0	4.097.274.766	61,6002	252.393.116.832	74,9	736.080.227	21,9
УСД	2.469,6	1.387.673.457	44,9929	62.435.502.313	20,4	2.628,2	1.478.932.820	49,9305	73.843.869.496	21,9	91.259.364	6,6
GBP	4,0	436.145.123	73,6574	32.125.320.007	10,5	6,1	181.325.436	78,1113	14.163.565.531	4,2	-254.819.687	-58,4
ЕУР+УСД+ГБП	5.498,2			301.654.600.199	88,1	5.831,3			340.400.551.860	101,0		
вк извоз:	5.509,1			306.067.472.311	100,0	5.843,1			337.181.641.472	100,0		10,2

Извор: Државен завод за статистика и НБРМ

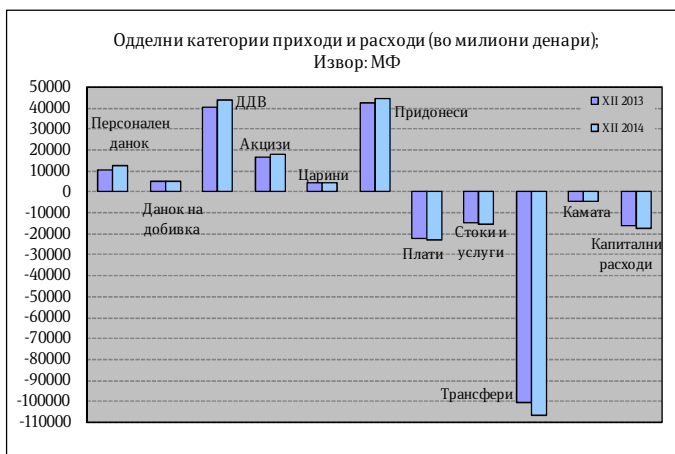
3. Фискален сектор

Буџетски приходи

Во периодот јануари - декември 2014 година вкупните приходи на Буџетот изнесуваа 145.929 милиони денари, односно 27,7% од БДП, што претставува поголемо остварување за 4,1% во однос на истиот период 2013 година.

Даночните приходи во дванаесетте месеци се реализирани во износ од 83.845 милиони денари, односно 15,9% од БДП и во однос на истиот период од 2013 година се зголемени за 8,2%.

Данокот на додадена вредност е остварен во износ од 43.860 милиони денари, при што учеството на ДДВ во вкупните даночни приходи во овој период е доминантно и изнесува 52,3%. Акцизите се остварени во износ од 17.392 милиони денари (учество од 20,7% во даночните приходи). Така, од овие два индиректни даноци се остварени приходи

во износ од 61.252 милиони денари, односно 73,1% или речиси 3/4 од вкупните даночни приходи (11,6% од БДП). Притоа, ДДВ е наплатен во бруто износ од 59.382 милиони денари, од кои на даночните обврзници им е извршен поврат во износ од 15.523 милиони денари.

Во структурата на ДДВ најголемо е учеството на ДДВ при увоз кој забележува поголемо остварување за 2,0%, колку што изнесува и растот на ДДВ од прометот во земјата. Учеството на ДДВ донациите е незначително, односно 0,1%, при што данокот на донации забележува поголемо остварување за 32,7%. Набљудувано по одделни категории на даноци, приходите од персоналниот данок се остварени во износ од 12.320 милиони денари и забележуваат раст од 20,1% на годишна основа, при што околу 2/3, односно 65,3% од персоналниот данок претставува приходот од данокот на плати и други лични примања, 8,2% од приходи по основ на договор на дело, 6,4% од приходи од игри на среќа,

5,6% од приходи од капитал и 3,6% од приходи од имот и имотни права. Приходите од данокот на добивка во овој период од 2014 година изнесуваа 5.060 милиони денари и забележаа раст од 14,5% во однос на истиот период претходната година, што е главно резултат на исплатената дивиденда и друга распределба од добивката и задржаниот данок на исплатени приходи на странски правни лица. Приходите од ДДВ забележаа зголемување од 10,1%, додека акцизите забележаа поголемо остварување за 8,8%. Приходите од царина беа остварени во износ од 4.223 милиони денари и забележаа незначително намалување од 0,7%. Приходите од други даноци со остварен износ од 990 милиони денари забележаа помало остварување за 63,3% во однос на минатата година.

Неданочните приходи беа остварени во износ од 10.634 милиони денари и во однос на истиот период 2013 година забележаа пад од 12,2% (во овие приходи се приходите од профит од јавни институции, административни такси и глоби, концесии и др.).

Капиталните приходи реализирани по основ на продажба на градежно земјиште, станови и дивиденди, се остварија во износ од 1.874 милиони денари (од вкупните приходи по оваа основа 946 милиони денари се средствата од дивидендата на АД Македонски Телеком уплатена во месец април), што претставува намалување од 40,3% во однос на истиот период претходната година.

Приходите од странски донации од меѓународна и билатерална соработка се остварија во износ од 3.383 милиони денари, односно за 2,0% помалку во однос на истиот период лани.

Социјалните придонеси од плата се остварени во износ од 44.185 милиони денари, што претставува поголемо остварување за 4,1% споредено со истиот период од 2013 година, при што наплатата кај придонесите за пензиско осигурување е повисока за 3,8%, кај придонесите за здравствено осигурување за 4,8% и кај придонесите за вработување за 4,6%.

Буџетски расходи

Во периодот јануари - декември 2014 година вкупните расходи на Буџетот изнесуваа 168.063 милиони денари, односно 31,9% од БДП, што е повеќе за 5,4% во однос на истиот период 2013 година.

Во структурата на реализираните вкупни расходи, тековните расходи во износ од 150.440 милиони денари учествуваа со 89,5% (учество од 28,6% во БДП) и се зголемени за 5,3% во однос на истиот период во 2013 година.

Доминантно учество во тековните расходни ставки имаа трансферите кои изнесуваа 106.787 милиони денари (20,3% од БДП). Платите и надоместоците беа реализирани во износ од 23.096 милиони денари, а во вкупните расходи на Буџетот структурното учество изнесува 13,7% и во однос на 2013 година се зголемени за 2,3%.

Расходите за стоки и услуги изнесуваа 15.467 милиони денари и споредено со истиот период од 2013 година забележаа раст од 4,0%.

Трансферите забележаа зголемување од 5,9% споредено со истиот период во 2013 година и истите учествуваа со 63,5% во вкупните расходи. Социјалните трансфери изнесуваа 78.367 милиони денари, забележаа раст од 5,5% и учествуваа со 46,6% во вкупните расходи. Трансферите кон Фондот за пензиско и инвалидско осигурување, кои зафаќаат најголем дел од социјалните трансфери, се реализирани во износ од 48.073 милиони денари, се зголемија за 6,9%, споредено со истиот период 2013 година и учествуваат со 28,6% во вкупните расходи. Учеството на категоријата други трансфери, кои ги вклучуваат трансферите кон единиците на локалната самоуправа, во вкупните расходи изнесува 16,3%, односно забележаа зголемување од 7,3%, споредено со истиот период 2013 година. Блок дотациите кон единиците за локална самоуправа во износ од 14.254 милиони денари забележаа зголемување од 1,2%, во споредба со истиот период претходната година. Субвенциите и трансферите беа остварени повеќе за 15,3%.

Каматните расходи изнесуваат 5.090 милиони денари, што е повеќе за 10,5% во споредба со истиот период 2013 година. Расходите за камати од домашно задолжување беа зголемени за 26,6%, додека од странско задолжување беа намалени за 1,8%.

Во анализираниот период средствата за капитални расходи беа реализирани во износ од 17.623 милиони денари со структурно учество од 10,5% во вкупните расходи (3,3% учество во БДП), овие трошоци забележаа поголема реализација за 6,1% во споредба со истиот период лани.

Буџетско салдо

Во периодот јануари- декември 2014 година остварен е дефицит во Буџетот на Република Македонија од 22.134 милиони денари, додека дефицитот на Централниот буџет е остварен во износ од 19.669 милиони денари.

4. Социјален сектор

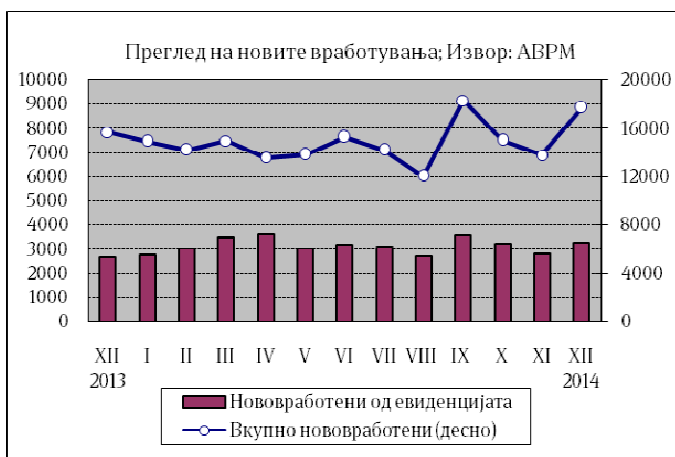
Број на нововработени и регистрирани невработени лица во АВРМ¹

Во текот на 2014 година, во Агенцијата за вработување на Република Македонија регистрирани се вкупно 178.115 нови засновани работни односи. Од вкупниот број нововработени, 45,7% се вработени на неопределено време, додека останатиот дел се вработени на определено време и за вршење сезонски работи. Споредено со истиот период лани, бројот на нови засновани работни односи е поголем за 6,3%.

---

¹Со изменувањето и дополнување на Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност (Службен весник на Република Македонија бр. 114/2012) извршени се измени и во делот на евиденцијата на невработените лица. Со овој Закон утврден е основ за воспоставување и водење две евиденции и тоа евиденција на невработени лица и евиденција на други лица кои се пријавуваат во Агенцијата за вработување.

Во текот на декември засновани се 17.740 нови работни односи, од кои 18,5% се од евиденцијата на невработени. Одливот на лица од Регистарот на Агенцијата за вработување на Република Македонија во декември изнесува 6.967 лица, од кои 45,7% претставуваат нови засновани работни односи.

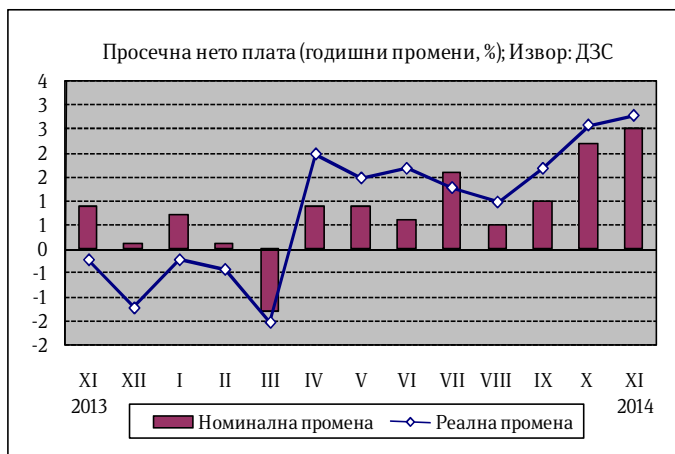
Во декември во Агенцијата е регистриран прилив од 7.022 лица, од кои 48% се оние на кои им престанал работниот однос. Така, бројот на регистрирани невработени лица изнесува 123.661, а бројот на други невработени е 100.147.

Најголем дел од невработените, односно 69,7% се од урбани средини (градско население), а 60,4% се мажи. Анализирани според степенот на образование, поголемиот дел, односно 54,6% од невработените се без образование, со основно образование или со непотполно средно образование, 29,8% се со завршено средно образование, додека 15,6% имаат вишо или повисоко ниво на образование. Гледано според возрасни групи, најголемиот дел или 53,8% од невработените припаѓаат на возрасната група 25-49 години. Според времето на чекање на вработување, 34,9% од невработените лица чекаат вработување од 1 до 7 години, додека 11,1% чекаат 8 и повеќе години.

Плати

Согласно објавените податоци на Државниот завод за статистика, просечната месечна исплатена бруто плата по вработен во ноември 2014 година изнесува 31.644 денари, додека просечната месечна исплатена нето плата изнесува 21.588 денари.

На месечна основа, во ноември 2014 година просечните бруто и нето плати бележат номинален пад и реален пад од 0,6%.

Во ноември 2014 година во однос на ноември 2013 година, просечната бруто плата бележи номинален раст од 2,4%, додека реално е повисока за 2,7%. Просечната нето плата номинално е повисока за 2,5%, додека на реална основа бележи раст од 2,8%.

На кумулативна основа, во периодот јануари - ноември 2014 година просечната бруто плата бележи номинален раст од 0,7%, додека реално е

повисока за 1,0%. Просечната нето плата номинално е повисока за 0,9%, додека на реална основа е повисока за 1,2%.

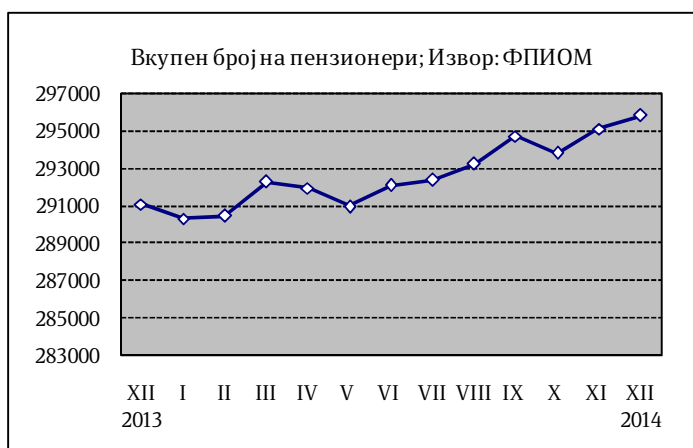
Зголемување на просечната месечна бруто и нето плата по вработен во ноември 2014 година во однос на ноември 2013 година се забележува во секторите: Рударство и вадење камен (7,9% бруто плата и 7,6% нето плата), Финансиски дејности и дејности на осигурување (7,9% бруто плата и 7,4% нето плата) и Стручни, научни и технички дејности (6,9% бруто плата и нето плата 8,5%).

Намалување на просечната месечна бруто и нето плата по вработен во ноември 2014 година во однос на претходниот месец е забележано во секторите: Рударство и вадење на камен (11,0% бруто плата и 11,2% нето плата), Градежништво (4,7% бруто и 4,4% нето плата) и Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација (2,9% бруто плата и 2,8% нето плата).

Процентот на вработени кои не примиле плата во ноември 2014 година изнесува 1,1% и е за 0,9 п.п. понизок во однос на истиот месец од претходната година, а за 0,3 п.п. понизок во однос на октомври 2014 година.

Пензии

Во декември 2014 година во Фондот за пензиско и инвалидско осигурување евидентирани се 295.831 пензионери, што претставува зголемување од 1,6% во однос на истиот месец од 2013 година. Во однос на декември 2014 година бројот на корисници на пензија е поголем за 701 лице. Од вкупниот број пензионери, 59,6% се корисници на старосна пензија, 25,8% на семејна пензија и 14,6% на инвалидска пензија.

За исплата на пензиите во декември 2014 година потрошени се 3.568,29 милиони денари, што претставува 49,3% од вкупните социјални трансфери².

Просечната пензија во декември 2014 година изнесува 12.460 денари, што на годишно ниво претставува зголемување од 5,4%. Соодносот на просечната пензија со просечната исплатена плата во ноември 2014 година (последни расположливи податоци) изнесува 57,6%.

²Категоријата социјални трансфери ги опфаќа пензиите, паричниот надоместок во случај на невработеност, социјалната помош и расходите за здравствена заштита.

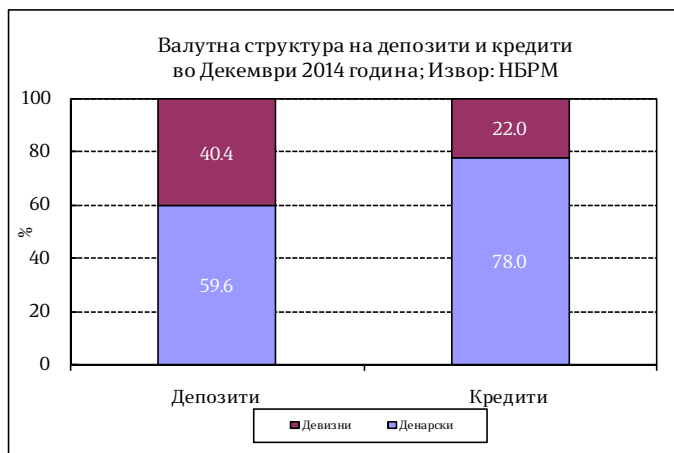

5. Монетарен сектор

Примарни пари

Во декември 2014 година примарните пари³ забележаа раст од 13,8% на годишно ниво, наспроти растот од 13,1% минатиот месец. Растот се должи на зголемените готови пари во оптек од 12,1% и вкупните ликвидни средства на банките од 15,3% на годишна основа.

На месечно ниво, примарните пари забележаа раст од 6,1%, како резултат на растот на готовите пари во оптек од 7,2% и растот на вкупните ликвидни средства на банките од 5,1%.

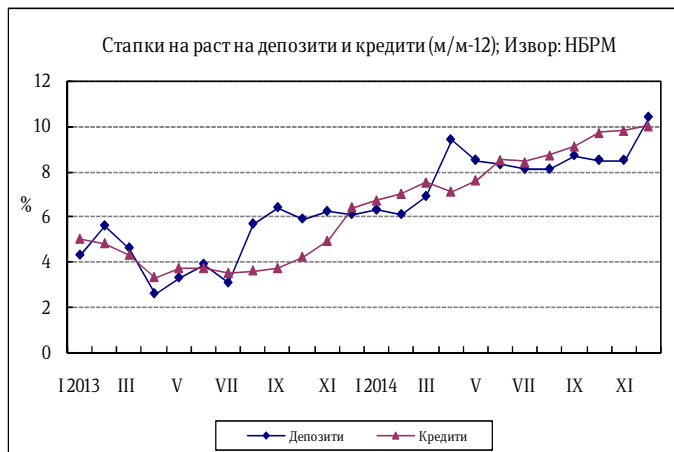

Во декември 2014 година, Народна банка на Република Македонија, во услови на стабилни движења, одлучи да ја задржи каматната стапка на благајничките записи на нивото од 3,25%.

Депозитен потенцијал

Вкупниот депозитен потенцијал на банките во декември 2014 година забележа раст од 2,9% на месечно ниво, наспроти растот од 0,7% регистриран претходниот месец.

Анализирано според секторот, депозитите на приватните претпријатија забележаа раст од 6,6%, додека депозитите на домаќинствата забележаа раст од 2,1% во однос претходниот месец. Од аспект на валутата, депозитите во домашна валута забележаа раст од 5,1% додека депозитите во странска валута регистрираа пад од 0,1%.

На годишна основа, вкупниот депозитен потенцијал во декември 2014 година се зголеми за 10,4%. Од аспект на валутата, во декември 2014 се забележува раст на депозитите во домашна валута од 15,7%, кој доминантно го водеше растот на вкупните депозити на годишна основа, додека депозитите во

³ Примарните пари се пресметани како збир од готовите пари во оптек (вклучително и готовината во благајна), задолжителната резерва во денари и во девизи и вишокот ликвидни средства над обврската за задолжителна резерва (во денари).

странска валута се зголемија за 3,4%. Од аспект на секторот, депозитите на домаќинствата бележат раст од 8,9%, додека депозитите на претпријатијата се зголемија за 15%. Според рочноста, долгорочните депозити бележат раст од 21%, додека краткорочните депозити регистрираа благ пораст од 0,3%.

Кредити на банките

Во декември 2014 година, вкупните кредити на банките кон приватниот сектор забележаа раст од 1,8% на месечна основа (наспроти 1,1% во ноември 2014 година), во услови на раст на кредитите кон домаќинствата од 0,6% и кон претпријатијата од 2,6%. Од аспект на валутата, денарските кредити се зголемија за 1,7%, а девизните кредити регистрираа раст од 2%.

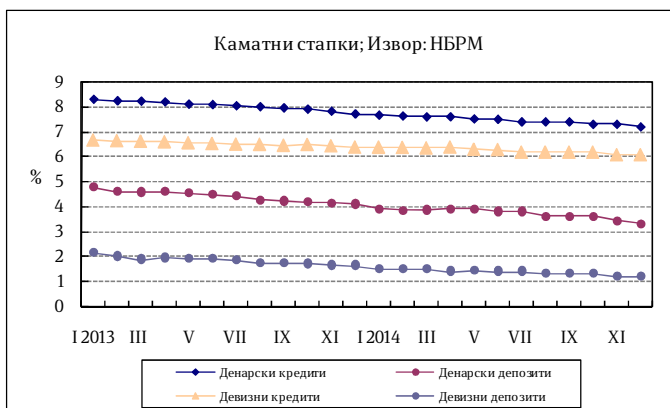
На годишна основа, во декември 2014 вкупните кредити остварија раст од 10% (во ноември растот изнесуваше 9,8%), во услови на раст на кредитите кон претпријатијата од 8,4% и кон домаќинствата од 11,8%. Кредитите во домашна валута се зголемија за 11,8%, а кредитите во странска валута регистрираа зголемување за 4%. Од аспект на рочноста, пак, долгорочните кредити бележат годишен раст од 9,6%, додека краткорочните кредити се повисоки за 11,7%.

Каматни стапки на депозитни банки

Во декември 2014 година, вкупната каматна стапка на кредитите изнесува 6,9% и во однос на претходниот месец е намалена за 0,1 п.п.. Во однос на истиот месец од 2013 година таа е пониска за 0,5 п.п.. Каматната стапка на девизните кредити изнесува 6,1% и остана непроменета во споредба со претходниот месец, додека каматната стапка на денарските кредити изнесува 7,2% во однос на претходниот месец е намалена за 0,1 п.п..

Вкупната каматна стапка на депозитите изнесува 2,2% и е непроменета во однос на минатиот месец, додека во однос на претходната година оваа стапка е пониска за 0,6 п.п.

Каматната стапка на денарските депозити изнесува 3,3% и е намалена за 0,1 п.п. во однос на минатиот месец, додека каматната стапка на девизните депозити изнесува 1,2% и остана непроменета во однос на минатиот месец.

Девизни резерви

Бруто девизните резерви на крајот на декември 2014 година изнесуваа 2.436,5 милиони евра и во однос на претходниот месец се пониски за 19,4 милиони евра, додека во однос на декември 2013 година се повисоки за 443,5 милиони евра.

Министерство за финансии

Сектор за макроекономска политика

www.finance.gov.mk

Извештајот го подготвија:

Ана Николова

Ангела Васовска

Анета Дудеска

Бојана Илиевска

Ѓоко Ѓорѓески

Копринка Сапунова

Нецати Куртиши

Контролирал: д-р Сања Киковска - Георгиевска

Одобрил: Јордан Трајковски

Скопје, февруари 2015 година